

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Cvræ Pastoralis Præcipve Circa Repentina & Generaliora

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Coloniæ Agrippinæ, 1645

XII. De officio Curati extra Sacramenta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42220

dit Valerius Reginaldus Societ. IESV Theologus; qui à confessorijs maximo cum fructu legitur.

CAPVT XII.

DE OFFICIO CURATI EXTRA
SACRAMENTA.

SYMMARIVM.

1. *An Curatus teneatur quærere peccatores degentes in sua cura.*
2. *Modus quærendi peccatores publicos.*
3. *Quamdiu duret inquisitio facta.*
4. *Peccator publicus quantum talis duret.*
5. *Quid agat Curatus cum persona scandalosa.*
6. *An tollenda meretrices.*
7. *Quid cum peregrinis venientibus in suam parochiam.*
8. *An corrigat Curatus peccata publica.*
9. *An facienti maius malum consulat minus.*
10. *Curatus an mala occulta impediatur.*
11. *Quid agendum cum stultis.*
12. *De licentia laborandi in festo.*
13. *Auctoritas dispensandi in labore in festo quo fundamento nitatur.*
14. *Curatus pro quanto tempore det licentiam laborandi in festo.*
15. *Causa laborandi in festo qua fiat.*
16. *Ad cognoscendum qua festa de consuetudine obligent.*
17. *An accipiendum aliquid pro licentia laborandi in festo.*
18. *An Curatus possit remittere poenam pro laborando in festo.*
19. *1*

19. An Curatus remittens hanc pœnam ipse tenetur ad rest. 47.
20. Quando laboranti credendum. 48. F.
21. De licentia cibi prohibiti. 49. F.
22. De licentia non ieiunandi. 50. C.
23. Modus dispensandi in præceptis Ecclesia. 51. A.
24. De licentia peregrinandi. 52. A.
25. De licentia confessionum. 53. N.
26. An teneatur Curatus exorcizare suos. 54. F.
27. Quomodo faciat restitutiones pro alijs. 55. N.
28. Casus de restitutione. 56. V.
29. Inducat Curatus orationes publicas & priuatas, quomodo. 57. N.
30. Consuetudines loci obseruet. 58. I.
31. An sit obseruanda consuetudo, qua est causa peccandi. 59. C.
32. De consilio contra tertiam personam. 60. D.
33. Curatus sit eleemosynarius. 61. D.
34. Quantam eleemosynam dabit. 62. E.
35. Curatus pauper quomodo procuret eleemosynam pro pauperibus. 63. A.
36. An teneatur querere pauperes. 64. A.
37. De eleemosynis pijs quid. 65. A.
38. Curatus sit Hospitalis. 66. A.
39. Defendat miserabiles. 67. A.
40. Faciat paces. 68. B.
41. Caueat à faciendis sponsalitijs. 69. A.
42. Habeat librum Baptismi & Matrimonij. 70. A.
43. Modus bonus practicandi Matrimonium. 71. A.
44. Quid agendum cum procuratore. 72. M.
45. Habeat etiam librum pro mortuis & confirmatos. 71. A.
46. An sit peccatum non scribere baptizatos mortuos & confirmatos. 72. M.

47. An teneatur Curatus facere fides baptismi, matrimonij, confirmationis, & mortuorum.
48. Reuelationes excommunicationis non recipiat.
49. Et si cogatur quid aget.
50. Curatus studeat Sacerdotali Romano.
51. Ad incendia quid agat.
52. A quibus caueat Curatus.
53. Non proponat reliquias, Indulg. excommunic. Miracula.
54. Faciat adificare, & pingere.
55. Non sinat ne lactent Iudaos.
56. Videat probe quae ab Episcopo iubentur.
57. Non sinat accendere candelas per Ecclesiam.
58. In euentu insolito quid aget Curatus.
59. Curatus sit prudens in exactionibus creditorum, & ad legata pia.
60. De miraculis nouis, & collectis.
61. De eo qui facit miracula, vel valde insolita.
62. Experientia quo spiritu ducatur faciens miracula.
63. An Curatus teneatur reddere librum prohibi-
tum.
64. An teneatur redere cum suo periculo.
65. An Curatus comburat libros malos.
66. An peccet accipiendo libros.
67. An peccet nolens destruere librum, ut euadat molestiam.
68. Breuia, & superstitiosa.
69. An furanda res mala, ut destruantur.
70. An Curatus possit dare licentiam faciendi co-
mœdias.
71. An impediatur fabricantes longe à cura.
72. Mathematicos, & diuinos coerceat Curatus.

73. *Eijciat Zingaros.*
 74. *Quomodo se habeat in collectis pro aliquara.*
 75. *De absolutione generali ab excommun.*
 76. *Curatus an tenetur tueri ius sui Episcopi.*
 77. *An Curatus obuiet decreto populi malo.*
 78. *Caueat Curatus ne nolens trahatur lenocinium.*
 79. *Modus agendi cum Hereticis.*
 80. *De lampade ardente ante altare.*
 81. *Quid aget Curatus cum Hereticis & censuratis in diuinis.*
 82. *An metus excuset contrauentionem.*
 83. *Quid agendum cum concionatore scandaloso.*

QVÆST. I. *An Curatus teneatur querere peccatores publicos degentes in sua parochia?*

RESP. Sine dubio Curatum teneri, non dare Sacramenta peccatoribus publicis: & cum non possit illos cognoscere, nisi de ijs inquirat, tenetur eos inquirere. Et cum Sacramenta possint peti omni tempore, Curatus omni tempore debet hac noticia esse instructus. Ideo statim atque Curatus fuerit adeptus, hanc inquisitionem faciat. Tol. *Instit. lib. 5. c. 5. num. 7. not. 7.*

2. **Q**VÆST. *Quomodo Curatus querat suos peccatores publicos?*

RESP. Non posse dari certam regulam, sed prudentiæ esse relictum. Debet sane inquisitor esse prudens, & diligens, ac potest eam facere per se, & per interpositam personam.

3. **Q**VÆST. *An facta semel inquisitio sufficiat pro uno anno, vel an saltem pro quoto tempore?*

RESP.

RESP. Non posse dare certam regulam: hoc unicum certum esse, quod teneatur non dare Sacramenta peccatoribus publicis, ideo debet semper esse instructus quinam sint tales, ut rite suo possit officio fungi. Qui singulo mense, vel saltem eo tempore, quo communio solet frequentari, inquireret, credo suo muneri in hac re faceret satis. Bona practica cum plebeis erit, admonere eum, qui est peccator publicus, ne accedat ad communionem, nisi prius se Curato ostenderit, ut Curatus habeat tempus deliberandi de re ipsa.

4. QVÆST. Quanto tempore quis dicatur durare peccator publicus.

RESP. Non posse in hoc dari certam regulam, hoc unum clarum esse, hunc non communicandum, nisi postquam populus fuerit certificatus de illius emendatione. Nauarrus cap. 21. num. 55. Silu. verò Eucharist. 3. quæst. 5. not. 2. ait non esse communicandum, quoad usque fecerit publicam pœnitentiam. Practica. Cum peccator iste ostenderit signa emendationis, vel Curatus de illius licentia propalauerit eum esse confessum, & pœnitere, satis dicetur non esse amplius peccator publicus. Nau. *ibi*.

* Tunc autem satis certificat de emendatione, si vel publicè confessus sit, vel de confessione facta Curatus ceriores faciat astantes. Suarez tom 3. q. 80. disp. 67. sect. 2. vide cap. 5. num. 13.

Et si quis semel desijt esse peccator publicus, potest, & debet semper de illo inquiri, sicuti de ceteris totius parochiæ, qua'es nam sint, ut sciatur quid agendum in Sacramentorum admi-

Q 2

distra

nistracione, & si facta diligentia, Curatus nihil sciuerit, excusabitur.

5. QVÆST. Quid agat Curatus cum eo, qui est quidem in peccato, sed celat flatum suum; puta, quia habet domi concubinam, quam dicit esse famulam, sicuti etiam de omni alio, de quo est magna suspicio, & datur scandalum?

RESP. Communionem negandam peccatori ita publico, quod nulla tergiversatione valeat celari. At propter solam suspensionem, etiam probabilem, non est neganda. Silu. Eueb. 3. q. 1. not. 3. Practica: In confessione cognita veritate, non absolvas, nec ad communionem admittas, nisi prius dimissa concubina, aut relicto, quidquid agit, quod impedimentum facit: tamen si in facto sit magna suspicio extra confessionem, & cum scandalo; puta, quia femina quæ retinetur est iuuenis, & valde compra, & non præ se fert esse qualem dicunt, amanter priuato colloquio ad eam eijciendam hortare, si non proficis, rem ad Episcopum deferas, & quod decreuerit, facias.

6. QVÆST. Quid agat Curatus cum meretricibus?

RESP. Quoad communionem idem agendum, ac cum peccatoribus publicis. Quoad vero ad tolerandas eas in cura, distingue. Si habitant in loco designato à Principe sæculari, & locus sit in sua parochia, sinas habitare: Si non habent locum destinatum, & habitant in parochia, idem agendum. Si, verbi gratia, es in oppido, & aduenit meretrix, ut ibi inhabitet, siue habitandum modo sit sola, ne forte sit in concubinato.

si sit associata. Si habitat in hospicio, vt communiter fit in castellis, alicubi constitutum est, non tolerandas has mulieres, nisi per aliquot dies. Si nulla adsit constitutio, poterunt tolerari, quamdiu ipsæ ibi habitare voluerint, dummodo non causent scandalum: In vniuersum tamen melius est eas expellere.

Quid si in loco paruo, puta oppido, fuerit vna aut altera meretrix, & iuuenum procacium multa turba, & inter se, vt communiter solet euenire, cognatorum, & affinium, promiscue se similibus mulieribus ingerentium, & per consequens contrahentium affinitatem ex fornicatione: an saltem tunc sint eijciendæ: Consule Episcopum, cuius prouidentia reseruatur prouiso. Quid vero magis expediat, an has tolerare, vel non, Episcopus viderit.

7. *QVÆST. An Curatus, & quomodo inquirat de peregrinis venientibus ad habitandum in sua parochia?*

RESP. Obseruet constitutiones sui Episcopi, quod si de hoc non constet aliquid, ita agat. Si sunt viri soluti, belle poterit inquirere de conditione status illorum: Si habent fœminas, inquirat an sint propriae, & si allegent matrimonium, postulet fidem matrimonij, aut saltem testes. Sufficiet vnicus, si fuerit fide dignus, quia in his, quæ non sunt in præiudicium tertij, sufficit vnicus testis. Silu. testis. q. 5. & fortè sufficiet mulier. ex Silu. testis qu. 1. not. 2. & de omnibus tam solutis, quam vxorem habentibus, inquirat de fide, & moribus. Azor. 2. p. lib 3. cap. 12. q. 16. Hoc probat si docuerint de communione in Paschate.

Q 3.

Ma

Maximè aduertat ad medicos, & ad magistros scholæ, præcipuè si veniunt à loco hæretico, vel curæ est in loco hæreticis vicino, & hoc maximè curet Parochus ruralis, quia in ciuitatibus adsunt multa alia præsidia.

An Curatus teneatur ad hoc sub mortali?

RESP. Clarum esse negligentiam in hac re esse in magnum populi præiudicium, cum possint vagari mali, & hæretici, & multum officere, & ideo videtur obligatus sub mortali: hoc est enim bene populum regere, arcendo lupos. Porro in multis locis Episcopi cauent, ne medici vel magistri scholæ admittantur, nisi prius facta fidei professione in manibus Curati. Ideo Curatus Constitutiones sui Episcopicaliter & obseruet.

8. QVÆST. *An Curatus teneatur obuiare peccato publico, puta, videt populum currentem ad arma dissolutum, & quasi ouantem in coitu animalium, an teneatur obuiare?*

RESP. Teneri si potest. Si per bonas rationes habet probabile posse impediri, tenetur facere quantum potest, quia talis est lex correctionis. Aduerte tamen quod in secundo casu, non tenetur, quia in correctione opus est prudentia, & opportunitate temporum, quæ illi deest.

Expediet in magna rixa, cui aliter providere non possit, prodire in medium cum imagine Crucifixi, quia hoc modo similia validè impediuntur. Idem agendum in rebellionibus.

8. QVÆST. *An facienti maius malum possit consulere minus, ne faciat maius?*

RESP. Possit, non solum quando Curatus est

requi-

requisitus, sed etiam cum est irrequisitus. Et per istam rationem infinita deciduntur. Et licet in casu de consulente minus malum facienti maius sint duæ opiniones citatæ ab Azor 2. lib. 22 c. 16. qu. 8. vñam affirmantem, alteram negantem; tamen cum benè eligatur quod est in vna opinione, licet habeat contrariam, videtur sequenda affirmans, cum pro se habeat Canones, Concilia, & bonam rationem. Vide Az. 2 p. l. 12. c. 16. q. 8. Sot. de iust. lib. 6. q. 1. art. 1.

10. QVÆST. *An Curatus teneatur impedire multa mala occulta, quæ nouit, vel per certam relationem, vel per vehementem suspicionem? Verbi gratia: quid agat si audierit, vel habuerit suspicionem in tali domo sua parochia conuenire monetarios, vel sodomitas, aut similes?*

RESP. Curatum non habere aliam obligationem, quàm eam quæ nascitur ex regulis correctionis fraternæ, licet illa circumstantia officij Curati magis astringat ad correctionem fraternam Curatum, quàm alios cæteris paribus. Porro prudentius est rem Episcopo, vel sapienti conferre, & deliberata exequi.

11. QVÆST. *Quomodo Curatus agat cum stultis sua Parochia?*

RESP. Si sunt amentes à natiuitate, non det Sacramenta, vt de siogulis dicitur. Omnes. Diligenter tamen inquirat quantum rationis vsum habeant, vt nouerit quid agendum, si accesserint ad Sacramentum, vel eius indiguerint. Et credo expedire istam diligentiam prætermittere tempore collationis Sacramenti, ne Curatus in illo pacto imparatus inueniatur.

Q. 4

12. QVÆST.

12. QVÆST. An Curatus possit dare licentiam laborandi in festo?

RESP. Vbi datur recursus ad Episcopum, vel Vicarium, non posse: vbi vero negatur dictus recursus, vt in villis, & castellis posse. Silu. *Dominica quæstio. 4. not. 3. Azor. Inst. 2. par. lib. 1. cap. 28. quæst. 6.* Qui tamen addit hanc restrictionem posse non in perpetuum pro omnibus, vel aliquibus festis, sed quotiescunque adfuerit causa legitima. Azor. *ibi.* Porro nota, quod quando Episcopus, vel Vicarius adiri non poterit, Curatus poterit dare talem licentiam, non solum declarando causam esse iustam, quam impetrans allegat, sed etiam quando non constat de tali iustitia, dispensando in eo, quod de necessaria iustitia forte deesset petitioni, Silu. *dispensatio. qu. 1. & 4.* Et Clarus *Ieiunium quæst. 1. not. 1. licet ibi loquatur de ieiunio.* At quæ conueniunt in ieiunio, etiam intelliguntur de laborando in festo quoad licentiam, quia vtriusque est eadem ratio.

14. QVÆST. Pro quanto tempore, seu pro quot festis Curatus dabit licentiam laborandi in festo, cum non possit eam dare in perpetuum, vt est dictum ex Azor.?

RESP. Et credo dicendum posse dare pro omnibus illis, in quibus non potest haberi recursus ad Episcopum, vel Vicarium. Verbi gratia: tempore collectionis sceni magna necessitas eiusdem colligendi vrget, quia multum damnificatur à continua pluuia, eodem tempore instat messis, & adsunt duæ vel tres festiuitates continuæ. At si Episcopus, vel Vicarius qui consulta-

cur,

ur, ita distant, quod responsum haberi non possit opportune, tunc Curatus pro tribus illis festis, credo tuto poterit licentiam laborandi concedere. Quod autem de collectione fœni dictum est, eodem modo potest adaptari ad omnes similes casus. Ut vero Curatus ne nimis suo iudicio fidat, consulat Episcopum suum in tempore; & quod ipse præscripserit, faciat.

15. Causæ autem laborandi in festo iuste sunt necessitas damni evitandi, vitæ sustentandæ, & aliquoties utilitas, puta cum piscandum est ad runnos, qui discedunt, si tunc non capiuntur. Syluest. *ibi & omnes*. Sed cum ad has, ex varijs capitibus reducantur diversi casus, omnis causa, quæ erit rationabilis, erit iusta.

Sciendum tamen est festa nostra non coli ea observatione, quæ sabbatha Iudæorum celebrantur. Ideo inter leuitatem, & rigorem oportet Curatum incidere. Ita agendum consulere. Vbi male observantur festa, reducerem sensim, & non vno conatu ad illorum observationem transgredientes, & vbi observantur, non laxarem habenas facultatis laborandi. Cæterum Curatus (præsertim consulto antea suo Episcopo, siue Generali, aut certe foraneo Vicario) bene aget, in omni casu etiam debili (dummodo rationabili) dando licentiam; quia vere potest declarare, & dispensare, ut liberet populum à laqueo transgressionis festi, quem fortè incurret non habita licentia. Et notet Curatus ruralis, quod si habeat magnam difficultatem in sanctificandis festis, poterit aliquando agere cum Officiali Principis secularis Domini loci, ut ipse

Q 5

ipse

ipse ad obseruantiam cogat, quod facile bene ceder.

16. * *QVÆST. Quomodo cognoscatur quæ facta de consuetudine obligent ad eorum obseruantiam?*

RESP. Dies festos ex consuetudine ad eorum obseruantiam tunc cogere; cum per Episcopum consuetudo est admissa, & non alias: ideo Az. 2. p. l. i. c. 26. q. 6. docet, Curati interesse consulere Episcopum, quomodo talis consuetudo obliget, cum nō constat de validitate obligationis. Si vero veniat dies festus ex consuetudine de improviso: & non datur tempus consulendi Episcopum: duobus indicijs cognoscitur Curatus. An dies festus obliget ad sui obseruantiam. Primum erit: si incolæ communiter teneant transgressionem horum, atque festorum de præcepto æque obligare, & in vtrisque teneant æque peccare, qui non interfit Sacro, & qui labore. Secundum est, si ad eorum obseruantiam Episcopus pœnis cogat. Immo stantibus his duobus satis constabit talem diem obligare, absque quod Episcopus consulatur. Si vero de horum neutro constat, tunc consulatur Episcopus iuxta Az. *ibi*:

17. *QVÆST. An Curatus pro licentia laborandi in festo possit aliquid exigere?*

RESP. Azor. *Inst.* 2. par. lib. 1. cap. vlt. qu. 12. negare hoc de Episcopo, sed tandem limitando, concedere posse, non quidem pro licentia, sed mutando opus seruire laborare volentis in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium. Sed, cum ea quæ de Episcopo in hoc casu dicuntur

dicuntur, conueniat etiam Curato, absente Episcopo, & eius Vicario, cum eadem limitatione poterit Curatus. Et forte bonum erit remedium pro reducenda ad obseruantiam sanctificatione festi, vbi populus multum in ea est relaxatus. Si tamen hoc velis practicare consulo, agas de Episcopi consilio, & quæ dantur non perueniant ad manus tuas, sed dentur pro causa pia, & detur manifestè, vt omnis suspicio euitetur. Item obseruandum, ne ista exigantur, nisi quando causa laborandi est dubia, quia si elatum est esse iustam, legitimè sine alia exceptione datur.

18. *QVÆST. An Curatus ruralis absente Episcopo, & Vicario, qui videt in festo laborantes, vbi est constitutio Episcopi, quod laborantes in festo soluant tantum, possit ad libitum eam pœnam remittere?*

RES P. Si prohibentur ab Episcopo, non posse. S. Thom. 22. *quæst. 67. art. 4.* Silu. *iudex quæst. 5. not. 5.* Sot. *de iust. lib. 5. quæst. art. 3.* Armil. *correct. §. 1.* Si tamen ex aliqua causa rationabili expediret remittere, est remittenda. Caiet. *correct. P.* In quo magna est opus prudentia, & bona conscientia, quam Spiritus sanctus dirigat. Armil. *ibid.* Si tamen in illo loco ex consuetudine legitima Curati remittunt, & id exigunt ad libitum, poterit exigere vel remittere, vt libuerit. Si autem remittitur, vel exigitur ad libitum Curati, & nescitur an Episcopus consentiat, iudicandum est consentire, quia si abnueret, declararet, & quia ita communiter fit. Quid simile habetur, & deducitur ex Soto *de iust.*

Q. 6.

lib. 5.

Ab. 5. q. 4. art. 3. vbi habet inferiorem non posse minuere, vel leuare pœnam Superioris, quando ita à Superiore mandatum est, ergo, inferior, si non est mandatum, hoc poterit. Ita tamen practicandum credo. Curatus non sit nimis facilis in condonando, ne det ansam laborandi; Præterea ego non remitterem laboranti ad lucrum, vel laboranti cum scandalo, nisi causa rationabiliter euinceret condonandum.

19. *QVÆST. An Curatus prohibitus ab Episcopo remittere, aut laxare pœnam, si alterum egerit, ad aliquid teneatur.*

RESP. Siluest. index q. 11. not. 5. affirmare teneri ad dictam pœnam soluendam, sed contrarium est verius iuxta dicenda. cap. 15. num. 29.

20. *QVÆST. Quid si Curatus post laborem scinerit aliquos in festo laborasse, sed cum causa, an teneatur credere, vel debeat exigere pœnam?*

RESP. Teneri credere, quia per iustam causam isti laborantes fuerunt excusati, ideo non debent cogi ad pœnam, quia ita rationabiles iudicatur mentem esse Episcopi cum alias videntur irrationabile obligare excusatum.

21. *QVÆST. An Curatus det licentiam manducandi cibum prohibitum infirmo, & ob quam causam?*

RESP. Sicut potest dare licentiam laborandi in festo, sic posse concedere facultatem edendi cibum veritum in absentia Episcopi vel Vicarij. Curatus tamen de hoc non sit sollicitus, quia hanc licentiam dat medicus. Omnes. Et quibus ex causis possit dari, nullus præter medicum potest præscribere, quia sunt aliquæ infirmitates,
quæ

quæ magna vi impetunt, vt febris ardens, & tamen esus carniū est malus, & sunt aliæ infirmitates, quæ multo minori impetu feruntur, imò aliquoties lenitate debilitas magna, & tamen requirunt esum carniū. Ideo indigens medicum consulat. Si vero in loco non sit medicus, vt in villa, Curatus non augarur scrupulis, sed det eam quotiescunque videbitur illi rationabile perentem ea indigere; quia credulitas in hoc sufficiet: & si causa non sit omnino iusta poterit dispensare, vt est dictum de laborando in festo, & reddere causam iustam.

22. QVÆST. *An Curatus det licentiam non ieiunandi?*

RESP. Dare non solum in oppidis & villis, vbi non adest Episcopus, nec Vicarius, sed etiam in ciuitatibus, presente Episcopo & Vicario, quia sic est consuetudo legitima, de quo vlt. Nau. c. 21. & Caiet. *summa. Ieiun. neg.* contra quos affirmat Azor. *Instit. p. p. lib. 7. c. 26. q. 3.* Causa autem valida erit, quæ est vera, vel sine malitia, & quæ bona fide putetur vera Caiet. & Nau. *ibid.* licet vere non sit talis, quia sufficit credulitas inculpata, & Caiet. *ibi.*

23. Nota tamen bonam practicam: Quando dubitatur an causa sit sufficiens, aut Curatus vere cognoscit non esse sufficientem, tunc Curatus ipse cum Caiet. *ibi* commutet opus in quo dispensat, in orationem, eleemotynam, aut aliud simile pium. Et quæ dicuntur de commutatione ieiunij, intellige in omni commutatione cuiusuis præcepti Ecclesiastici.

24. QVÆST. *An Curatus det licentiam peregrinandi?*

Q 7

RESP.

RESP. Hodie non esse in vlu, tamen si peratur: detur, sed caueat in litteris ne inserat, nisi quæ ad ipsum spectant; puta dicat N: communicauit in Paschate, & narret vera, & non regat ambiguis verbis defectus licentiandi, puta, non dicat, & bonæ famæ, de eo qui est à Curia condemnatus, aut aliud simile.

25. QVÆST. An Curatus det suis licentiam confitendi alteri?

RESP. Omnes de hac licentia loqui, & in specie Tol. Iust. lib. 3. cap. 13. num. 13. not. p. vbi habent, Curatum posse dare suis licentiam confitendi omni exposito, & etiam alteri Curato. Pro quo sciendum, cum Episcopus aliquem ad confessionem admittit, admittere sine præiudicio Curatorum. Ira Candelab. de conf. num. 18. Idem potest elici ex Tol. ibi.

* Suarez vero tom. 4. disp. 26. sect. 1. num. 11. ex S. Thomaprobat nullum præiudicium afferre Curato: immo esse iuamento illi.

Regulares tamen hac licentia non indigent, cum per eorum facultates possunt omnium ad os accedentium confessionem excipere. Dicendum igitur istam licentiam dandam, vbi talis viget consuetudo, vbi vero non viget, vt in multis locis est videre, nec dandam, nec petendam. At vbi datur, Curatus sit facilis in ea concedenda, & sufficit in generali allegare iustam causam. Silu. conf. 1. quæst. 6. not. 1. Notet præterea Curatus, si in loco sit solus, & sui non vadant alio ad confessionem, curet saltem semel in anno obtinere ab Episcopo aliquem confessorem insolitum; vt sui liberius possint confiteri, si

forte propter aliqua verecundarentur faciem ipsius Curati, & hoc poterit fieri in Paschate, vel lubileo.

26. QVÆST. *An Curatus teneatur exorcizare suos obsessos à spiritibus malignis?*

RESP. Et dico, teneri, cum non habent alium exorcizantem, vel illi nolint vri alio, ne factum detegatur: quia hi sunt in magna necessitate, nec per alium possunt ab ea subleuari, & per consequens Curatus tenetur. Et cum necessitas ista magna sit, credo Curatum teneri sub mortali. Excusandum autem iudico, si renuat humilitate, vel quia non credat se facturum satis misero energumeno. Porro Curatus non vtatur superstitionibus, quæ sæpe tanquam pro secretionibus remedijs circumferuntur. Bonus liber est Fustis, & Flagellum dæmonum, sed sacerdotale Romanum non postponatur.

27. QVÆST. *Quomodo Curatus restitutiones faciat pro alijs?*

RESP. Si occurrat ei restitutionem facere pro alio, procuret syngrapham, qua solutionem factam doceat, & hanc det restituenti, vt certiorrem faciat de restitutione. Nauarr. c. 17. nu. 96. Forte erit melius duplicatam syngrapham accipere, vnã quam det restituenti, & alteram quam apud se retineat, qua docere possit de veritate, si vnquam contigerit. Porro ne nominetur persona restituens, syngrapha poterit esse talis: Ego N. accepi à N. Curato tali, tot, tali die, mense, & anno, pro restitutione, quam aiebat mihi factam.

28. QVÆST. *An Curatus, qui est vere pauper,*

per

per. & forte egens, qui acceperit decem restituenda Titio, possit adito Titio dicere, quidam, qui debet tibi decem, sed est pauper, orat ut illi remittas? An, si Titius remisit, Curatus possit sibi illa decem retinere, cum vere sit pauper, & mendacium non dixerit?

RESP. Non valere remissionem, quia non fuit voluntaria; quando enim Titius remisit, intellexit de omni alio à Curato distincto: Curatus enim loquebatur in tertia persona, & ideo dolose locutus est. Si tamen Curatus ista diceret: Ego tibi decem debeo, remittis? Et Titius annueret; valeret remissio. Et, si Titius diceret Curato da pauperibus, ipse Curatus tunc posset sibi retinere partem, vel totum secundum regulas Silu. *elemosyna, quaest. 3.* nota tamen quod Silu. *elemosyna quaest. 2. in fine ait*, quod non posset sibi retinere. At tu tene cum Navar. c. 17. n. 93. & 171. quod si vere est pauper, posset sibi retinere, maxime de consilio confessarij, quod tamen non intelligas de necessitate, sed ad suam maiorem cautelam.

29. QVÆST. *Quomodo ager Curatus introducendo deuotiones in suo populo?*

RESP. Si inducit deuotiones priuatas, puta ieiunandi, aut orandi, aut similibus, quæ ab ipso proposita populus acceptat, bene agit, sed caueat, ne ipse deprehendatur illa non obseruare cum ponit, quia destrueret ædificatum.

Si vero deuotiones sunt publicæ, puta processiones, festinationes aliquorum dierum, aut similia, non inducat, nisi populo proposita, & per ipsum suscepta. Hoc ita bene ceder. Habeat cura

Curatus amicum prudentem, & probum, cui fidat, hinc suam intentionem aperiat, & per illum curet proponi populo quasi rem propriam, & non Curati; & tandem deferri ad ipsum Curatum, pro illius voto obtinendo: & tunc Curatus si in negotio sint difficultates, eas proponat, ut populus sciens & volens rem amplectatur, nullum enim violentum durabile. Caueat autem prætextu deuotionis, & specie honoris proponere populo, quæ in Curati eiusdem utilitatem cedant, quia res est homini Christiano indigna, & sordida prudentia, & si contigerit aliqua proponere, è quibus Curato utilitas obueniatur, intentio Curati non in bonum proprium, sed populi feratur. Et si melius optat actum iri, non proponat nisi, quæ sunt puræ deuotionis. Si velit autem proposita stabilitatem, acquirere, muniat eas Episcopi consensu.

30. *QVÆST. An Curatus obseruet consuetudines sua cura, puta de danda candela in Purificatione, thure in vigilia Ascensionis, & similia?*

RESP. Obseruet, quia etiam per Episcopum posset cogi. Omnes alias consuetudines non implicantes peccatum obseruet ad unguem, & nouitates fugiat, quia sunt odiosæ: at, si necessitate cogente aliud sit mutandum, tunc bonum erit illud peragere cum consilio, quasi illud petentes, maioris partis suorum, aut saltem maiorum plebe, ut potius videantur morem gerere, quam imperare. Et non curet de honore, aut similibus, quia sunt nugæ. Caueat vero diligenter introducere aliqua, ex quibus populus possit sibi ius præscriptionis euincere: Ideo si quid
fimi-

simile concesserit, clare protestetur, se pro illa vice solum, & non ulterius concedere: quia saepe euenit Curatum liberaliter aliqua concedere, quæ cum velit postea populo negare, maxime inter rudes, omnia clamoribus insonant, & saepe non effugit magnas molestias, maxime si concesserit potentioribus, multo magis Ecclesiasticis, & personis præferentibus religionem, ut sodalitatibus siue confraternitatibus laicorum, & multo magis si sapiunt pietatem. Omnia tamen tuto concedet, quæ suo non repugnant officio: repugnantia vero prudenter, & raro concedet; sit exemplum: In oppido non adsunt nisi duæ Missæ, & in prima ut commodiori, solet Curatus docere docenda, & monere monenda. Quidam de populo, vel laicorum societas de nouo fundata, optat die quadam stabilita celebrari Missam in aurora pro honore dictæ societatis. Curatus videat an concedat in perpetuum, & an concessio sit futura officio suo impedimento, puta, quia populus eger instructione, & elabitur, cum non possit Curatus in tali Missa docere necessaria eo quod in secunda sit ad futura maior pars populi eadem instructione egentis, & in vtraque Missa idem peragere non possit. In similibus ergo Curatus prudenter, & raro postulata concedat.

31. *QVÆST. An Curatus consuetudinem obseruet quando populus ea abutitur ad peccatum, vel superstitionem?*

RESP. Cum res ista sua natura sit indifferens sit, ut qui ea vitur male, id ex sua praua natura faciat, ideo Curatus non dicetur causa peccati & per

& per consequens non tenebitur necessario ab ea abstinere, & non dare iuxta consuetum. Curatus igitur Populum admoneat de peccato commisso in abusu rei concessæ. Quod si post admonitionem perseverauerit, nec timeatur scandalum, seu murmur in populo, poterit non dare consuetum; sed & si dederit, non peccabit, quia vere non potest esse certus, an populus abusus re accepta. Melius est admonere Episcopum de abusu, & iussa exequi. Idem ager de consuetudinibus, quæ peccatum præ se ferunt, puta non eundo ad Ecclesiam ob funes, non eundo ad Missam iuvenes nobiles, & similia. Quæ pro viribus exterminabit. Si non valet, rem ad Episcopum deferat, & iussa exequatur.

32. *QVÆST. An Curatus det consilium, & quomodo petendi illud, quando resultat in damnum tertij?*

RESP. Nunquam similibus se ingerat, nisi manifesta charitas, aut necessitas urgeat, tunc etiam prius inspiciat, si possit diffidentes concordare; si non potest, dicat veritatem eo modo quo potest, id est, certum pro certo, & dubium pro dubio. Melius est, si remittat negotium ad peritum, quia benevolentia populi erga Curatum est necessaria pro bono regimine. Ideo Curatus abstineat semper ab his, quæ animos alienant: & quæ sunt alienationem afferentia, deriuent in alios, salva semper conscientia, quia multa debet facere, etiam si certo esset illi moriendum, & in hoc fit intrepidus. In summa: ita viuat, loquatur, & scribat ac si
omnia

omnia certo nosceret censuranda ab inimicis.
Vide etiam multa in c. precedenti.

33. QVÆST. An Curatus teneatur esse eleemosynarius?

RESP. Sine dubio teneri; sed an tenetur ex iustitia, vel ex charitate, tres sunt sententia.

Prima. Est Nau. de redditibus Ecclesiasticis, qui vult teneri ex iustitia.

Secunda. Est Caiet. 22. quæst. 185. art. 7. qui tenet, quando redditus sunt pingues, deberi eleemosynam pro quarta parte.

Tertia Est S. Thom. 22. quæst. & artic. dicto. Sot. de iust. lib. 10. quæst. 4. art. 3. conc. 1. Azor. 2. p. Inst. lib. 12. cap. 11. qu. 1. dicentium, teneri ex iustitia, de bonis, quæ sunt deputata pauperibus, si fortè Curatus hæc habeat; si non sunt deputata; teneri lege charitatis. Vult autem Azor ibi obligatum Curatum arctius, quam laicos, quia ait laici obligantur præcepto naturali, & diuino, clerici vera naturali, diuino, & canonico.

34. QVÆST. Quantam eleemosynam dabit Curatus?

RESP. Caiet, ubi supra. & Sot. quæst. dicta art. 4. velle dandum esse quartam partem fructuum ab eo, qui habet pingue beneficium. Azor vero cap. dicto quæst. 1. vult dandum, quantum superest, ex decenti, & commodo victu. Quando vero Curatus in hoc peccet, vide Summistas; & in specie Silu. eleemos. quæst. 1. clericum. Azor Inst. 2. par. lib. 12. cap. 7.

35. QVÆST. Quid agendum cum Curatus sit pauper, & non habet unde eleemosynam va-

leat erogare, & tamen eleemosyna necessario sit danda?

RESP. Si indigentia sit ordinaria seu communis: puta quærentium ostiatim, & accipientium, si nō ab vno saltem ab alio, nisi aliud agat: Si sit insolita, & magna commendet ipse necessitatem, alicui diuiti, vt ab eo indigens recipiat. Si hoc non potest Parochus, curet accipere ab alijs, & data porrigati. Ideo bonum consilium est, post adeptam curatam instruere in sua cura sodalitatem aliquam, quæ huiusmodi miserabilium curam gerat. Vel si hoc non potest, notificare populo, vt eleemosynam largiatur, quando eiusdem Curati nomine mittentur viri, vel mulieres ostiatim quærentes pro miserabilibus. Et notet Curatus, præcipuam curam gerere miserabilium, qui secreta paupertate premuntur, & maximè eorum, qui sunt honestæ conditionis, & bonis moribus præditi.

36. QVÆST. An Curatus teneatur quærere suos indigentes, vel sufficiat dare eleemosynam cum eorum inopiam exploratam habuerit?

RESP. Tol. Inst. lib. de septem peccatis mortal. cap. 35. in fin. affirmare, aliter non satisfacere. Sed videtur melius dicendum: Si Curatus habet bona dispensanda pauperibus, quia illorum vsui sunt deputata, tenere eos quærere: si sunt ex superfluis beneficij sufficere dare occurrenti, absque quod eum inquirat. Nau. c. 24. n. 9.

37. QVÆST. Quomodo geret se Curatus in his eleemosynis, quas pij in vsum Ecclesia, vel alium elargiuntur?

RESP. Mentem elargientium exequatur; Si

NON

non explicant, ita exponat, vt publicè confiteatur de effectu, ad sui honoris manutationem, & ad aliorum bonorum exemplum.

38. QVÆST. *An Curatus teneatur esse hospitalis?*

RESP. Conc. Trid. *sess. 25. cap. 8. de reform.* admonere omnes habentes beneficia Ecclesiastica exerceant hospitalitatem quantum per eorum prouentus licebit. Ideo si Curatus ea quæ uoluit dare in eleemosynam in hunc usum conuerterit, bene aget, non tamen tenetur ad hoc sub mortali, cum non præcipiatur.

39. QVÆST. *An Curatus teneatur defendere suos paracios miserabiles?*

RESP. Lettium *de Iust. lib. 2. c. 9. nu. 13. § 94.* uelle Curatum teneri defendere suos solum in ordine ad spiritualia. Concil. Trid. *vero sess. 23. cap. 1. de reform.* ait: Cum diuino præcepto mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, inter alia, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, &c. Ideo uidetur dicendum, si potest, teneri non quidem de iustitia, sed ex charitate, licet crediderim arctius, quam alium Christianum. Sciat enim Curatus se positum refugium, & spem omnium suo auxilio indigentium, ne miseri omni spe destituti desperent. Ideo videat, quia male poterit otiosi, cum sepe non desint, quibus se implicet. In hoc tamen sit prudens, ne dum uult miserabiles defendere, transeat in sinistram opinionem defensorum, si sint personæ, de quibus possit haberi suspicio, vt foemina. Ideo in hoc ita se gerat auxilium præstet; si expetitur:

vel

vel si videat miserabiles carere omni alio auxilio: ista enim modificantur secundum regulas eleemosynę, quę recte dicto modo datur. Qui vero sint miserabiles V. Silu. *aduocatus. q. 2. 3. & 4.*

40. Curatus componat paces. Ideo sciat modos dandi satisfactionem læsis. Notet tamen ut conciliet animos solum à cerimonia vero, & pactis abstineat quantum potest, sed habeat virum auctoritatis, quo in huiusmodi utatur, quia ita euadet magnas molestias, quę sæpè solent euenire in satisfactione pactorum, & pacis. Ceterum non plus tenetur ad hoc, quam ceteri Christiani. Sed & si in loco viderit alios idoneos, relinquat illis hanc prouinciam.

41. Caueat etiam sub hac regula à faciendis sponsalitijs, hoc est, à trouare maritò moglie, quia ista aut non sunt sine mendacijs, aut malè sunt sine eisdem, de S. Ambrosio legitur, quod semper abstinerit ab huiusmodi.

42. Curatus habeat librum Baptismi, & matrimonij ex Conc. Trid. *sess. 24. c. 2. de refor. mat.* In lib. Baptismi scribat, ut est dictum *c. 6. nu. 43.* In lib. vero matrimonij scribat coniugum, ac testium nomina, diem ac locum contracti matrimonij. Vnusquisque sequatur formulam suę curę. Mæ hæc est:

Die N. Maij 1608. Petrus, & Berta factis inter Missarum solemnia trinis denuntiationibus tribus diebus festiuis continuis, videlicet die 1. 4. & 8. mensis N. dicti anni, & nullo impedimento allato, seruatisque alijs seruandis, coniuncti sunt matrimonio à me N. in Parochiali N. talis loci, & inter Missarum solemnia ibidem
bene-

benedictionem matrimonialē receperunt (quādo est danda) præsentibus N. & N. testibus.

Si fuerit dispensatio obtenta, à Sanctiss. Do. super aliquo gradu, post illa verba: Nullo impedimento allato, addo, & obtenta dispensatione à Sanctiss. super gradu N. & admissa per D. Vic. vt in filo: & addo reliqua.

43. Quoniam verò matrimonium est Sacramentum, & recipere Sacramenta in mortali, mortale est, eodem mane meos communico, & postea adstoco celebrationi matrimonij, & statim in Missa do benedictionem matrimoniam. Si placet modus eo vttere, quia verè est tutus.

44. * *An vero Curatus idem agat cum procuratore, qui alieno nomine contrahit?*

RESP. Reb. de oblig. 2. p. l. 2. t. 5. n. 12. non esse necesse, cum non teneatur talis procurator illo actu conterere.

Curatus habeat etiam librum pro norandis mortuis. Hoc communiter obseruatur.

Habeat etiam librum confirmatorum, hoc etiam communiter obseruatur. Sed in ciuitatibus non est necesse, cum Confirmatio confectur in Cathedrali, & ibi confirmati notentur. In oppidis videtur necessarium, quando Episcopus non habet secum notarium scribentem.

46. *QVÆST. An non habere istos libros, vel non notare notanda, sit peccatum, & quale?*

RESP. De Baptismo, & matrimonio esse peccatum mortale, quia ita iubetur à Concil. loco dicto, & cap. 1. eiusdem sess. de reform. matrim. & quia cedit in magnum populi damnū. De mortuis, & confirmatis erit idem iudicium, quando

negli-

negligente Curato, omnes negligunt, maxime ubi sit Episcopi constitutio, & consuetudo scribendi; Vbi verò non sit nec constitutio, nec consuetudo non condemnarem de mortali.

* Aduertat autem Curatus bonam custodiam his libris adhibere, ne, dum possunt ad aliorum manus facili negotio peruenire, falsentur, vel rumpantur, aut alio modo destruantur à maleuolo in magnum Curati dampnum.

47. *QVÆST. An Curatus teneatur facere fides baptismi, matrimonij, mortuorum & confirmationis quando exiguntur?*

RESP. Teneri, quia ad hoc sunt dicti libri constituti, & potest accipere pro sua mercede illud, quod in loco solitum est dari: si vero fiat gratis, & ipse faciet.

48. Reuelationes excommunicationum recipiat, vel non accipiat pro vt est consuetudo loci, & si acceperit, & sit tradenda copia siue exemplum accipiat, vel non accipiat mercedem, prout pariter est consuetudo loci. Tutius est propter multa incommoda, quæ possunt sequi, vel curare, vt accipiantur ab alio, vt à notario, vel curatum ipsum non scribere reuelata, sed solum accipere scripturam reuelationum per reuelantes factam, vel saltem non accipere propria ipsius Curati scriptura, nisi presentibus testibus: Ita enim euitantur multæ molestiæ.

49. * Et si Curatus cogatur eas reuelationes accipere, caueat ne accipiat, quæ à terius præiudicium afferunt: ideo noscat, qui excusentur à reuelando. De quibus agit Silu. *excom. 2. dub. 8.* Nauar. *c. 25. n. 46.* Suar. *to. 5. disp. 20. sect. 3. per tot.*

R

Curat-

50. Curatus studeat Sacerdotali Romano, & habeat ad manum quæ in eo monentur, tum vt possit euellere, & excludere superstitione, si de illis dubium est, tum vt accendat suam, & populi deuotionem ad obtinendas gratias ibi notatas. Et sciat me vidisse mirabilia; nec faciliter transeat ad alium librum cum in illo sint omnia necessaria. Et in remedijs in bonum populi, puta contra grandines, locustas sata vastantes, non solum sit facilis, sed ipsemet etiam irrequisitus ea proponat. Idem agat in mortalitate animalium, & similibus non quod ad ista ex præcepto teneatur, sed quod ita agens beneuolentiam populi acquirat, & illius deuotionem augebit, & merebitur actu charitatis.

Aduerte autem circumferri Sacerdotale, seu Rituale paruum Venetijs impressum sub hoc nomine: Familiaris liber Clericorum, in quo sunt multa superstitiosa, puta de certis Missis dicendis cum certo numero candelarum, & alia huius generis, tu eo non utaris: prohibetur enim per instructionem positam in Indice librorum prohibitorum, vbi agitur de correctione §. 2.

51. Si contingat in propria cur magnum domus incendium, præter opem externam, quam vicini conferent, sciat etiam ipse Curatus optulari ad extinctionem. Ideo proijciat in ignem Agnus Dei benedictos per Papam, mirabileseum effectus, si fides & deuotio adsint, inde sunt visi. Caute tamen agendum.

52. Curatus à multis caueat sine licentia Episcopi, quam curabit habere semper in scriptis, & reponet, sicut cætera omnia quæ iube-

bentur per scripturam, vt possit de iussis rationem reddere.

53. Primò. Non proponat reliquias sine Episcopi facultate obtenta.

Secundò. Non proponat indulgentias, etiam Papales, sine Episcopi iussu, nec excommunicationes, etiam Papales.

Tertiò. Non miracula noua, sine approbatione Episcopi. Narrare tamen aliquod miraculum auditum à fide dignis, poterit ædificare audientes, sed id fiat cum sale discretionis.

54. Quartò. Non sinat ædificare, nec pingere in sua Ecclesia, vel in alia sibi subdita; & si adsit Episcopi licentia, non sinat pingere, nisi secundum Exemplar Episcopo propositum à pittore, & ab eodem admissio per subscriptionem.

55. Quintò. Non sinat Christianas lactare Iudæos, nec vice versa; nec Christianos in Sabbatho seruire Iudæis; similiter non sinat Iudæos obstetricare Christianis; nec vice versa.

56. Videat præterea omnia, quæ iubentur ei ab Episcopo per Constitutiones synodales, vel quomodo libet, & ea ad vnguem obseruet.

57. * Potest præterea contingere, vt in tua Ecclesia ad aliquod altare, seu ante aliquam imaginem, aliquis accendat candelam in vindictam; puta quasi à Deo, vel in Sancto illo petendo, vt inimicus eo modo, quo candela liquefceret, tabesceret, vel aliter offenderetur: qui modus fœminis proprius. Tu de facto candelam deijce, ac grauiter, qui eam incendit, obiurgato. Et si in loco ista sæpe contingant, admonere Episcopum, & iussa exequere. Non enim

actus venerationis Dei & Sanctorum detorquendi sunt, & adaptandi ad malam vindictam.

58. QVÆST. Quid agat Curatus in omni re insolita, puta si afferatur fulminatoria Papa exequenda sub excommunicatione, & ferens nolit Episcopi votum expectare?

RESP. Exequatur, & quamprimum Episcopum moneat. Idem eodem modo agat, si adueniat visitator, aut commissarius, qui se dicat Apostolicum, aut alius qui de facto mandatum exequi velit. Considerandæ tamen parentes, quia & aliquoties nebulones sub hoc nomine vagati sunt. Practica. De omni re insolita moneat quamprimum Episcopum, vel Vicarium, Et si per tempus hoc nō potest, Curatus vicinos consultat de modo, quo & ipsos ab huiusmodi casibus se extricauerunt, & secundum consulta agat, si tamen consilium sit rationabile, excipe istos benigne, & tracta amanter, & interim, ut est dictum, mone monendum. Nunquam tamen aliquam admittas ad ea, quæ sunt ultra facultatem, quam habet.

Ideo considera litteras facultatis illius: & neminem sine literis admittas, quia si Legati solent eas ostendere, multo magis tenebuntur inferiores commissarij.

Curatus studeat multum prudentiæ, pro quo vide caput præcedens. Ideo in exactiōe suorum creditorum ex bonis Ecclesiæ potius sit remissus, quam concitatus; sic & lites etiam Ecclesiæ cum modestia agitet. Legata pia etiam expedit leniter exigere, quia viui non deterrentur à bono faciendo. Res honoris, & famæ melius

ius tractantur si deserantur, hoc est, melius est eas suppressere, quam velle per ventilationem decidere. Expediit habere virum bonum, & prudentem, & emergentia cum eo consultare, & exequenda non nisi matura deliberatione, aggredi, & liberaliter agere, quæ liberalitatem volunt, ne dum auarè remedium tentas, omnia fiant frustra. Scias errorem nunquam comitari charitatem & prudentiam.

60. *QVÆST. Quid si in Ecclesia subdita Curato ad aliquam imaginem miracula fiant?*

RESP. Celeriter Episcopum moneat, & iussa exequatur.

Et si ibi fideles multas largiantur eleemosynas, idem agat; cuius vero sint dictæ eleemosynæ: vide Siluest. 10. quæst. 2. not. 3.

61. *QVÆST. Quid agat Curatus, si in sua curia adueniat aliquis faciens, vel miracula vera, vel quæ videantur miracula, & valde insolita?*

RESP. Vidi deceptos à quadam male feriata tertiararia S. Francisci, quæ per eumentitas ecstasies frequentes continuo victu ex fructibus, & herbis, & quotidiana communione fucum fecerat. Ita videtur agendum: Primò sis incredulus, & ad omnia tanquam suspecta oculum figas, (etiam si per confessionem Sacramentalem cōfiteri tibi de contrario,) quia tunc te habes ut personam publicam, & debes ut scientia publica non priuata.

Secundò. Si quæ aguntur clarè, constat esse mala, prohibeas fieri, & Episcopo monito iussu exequere. Sed ista vix in ciuitatibus eueniunt, caueant Curati rurales. Tu vero factò, ante-

quam ab Episcopo admittatur, nullo modo auctoritatem præbeas, ne habearis consentiens peccato alieno.

62. Porro si vis experiri quo spiritu ducatur ista faciens, diligentes interrogationes; si datur tempus, fortè rem detegent: si non datur tempus observa si ista faciens gloriam quærit, si lucrum venatur, si facta vanitatem sapiunt, si faciens est moribus incompotis, si humilitatem ostendit. Finge aduocare brachium seculare, si videris timorem, habeas omnia suspecta: super omnia aduertas, si concordat in dictis, quia, ut ait Scriptura, isti Prophetæ habent spiritum mendacij.

63. *QVÆST. An Curatus teneatur reddere librum prohibitum ei, qui sibi ostendit, ut videret, an prohibitus esset?*

RESP. Si iudicat probabile dominum non vsum libro, puta ipsam laceraturum, vel allaturum ad inquisitorem, reddat. Si vero scit, vel habet probabile dominum illo vsurum, tenetur sub mortali, domino non reddere, quia nec furioso sub mortali reddendus est ensis depositus, quo se, vel alium occidat. S. Thom. 22. quæst. 6. art. 5. Caiet. ibi. Sor. de iust. lib. 4. quæst. 7. art. 1. ad p. principale argumentum.

46. *Quid si vir atrox velit librum suum, alium probabiliter mihi immineat damnum, an tunc teneat reddere?*

RESP. Vbi supra, in redditione rei alienæ, est in iniuriam suam, vel aliorum, nõ reddendâ, si commode potest. Quibus adde me non teneri cum periculo vitæ meæ impedire periculum

lum alienæ vitæ. Item, non teneri cum periculo vitæ meæ impedire eum, qui ex malitia peccat, si peccatum animæ ipsius tantum noceat, si autem peccatum ipsius, animabus aliorum quæ non malitia peccaturi sunt mortaliter, & alio modo illis prouideri non poterit, tunc teneor exponere vitam meam pro animabus illorum.

65. QVÆST. *An casu quo Curatus librum non reddat possit eum comburere, vel quid de eo agat?*

RESP. Si liber est hæreticus, Azor Inst. p. p. lib. 8. cap. 16. quæst. 11. affert duas sententias: aliam decentium propria auctoritate posse comburi; aliam tradendum. Inque fidei, cum hoc possit fieri sine magno suo damno, aut periculo. Si verò liber est de prohibitis alio nomine, puta quia obscenus superstitiosus, vel quomodo cum suspensus, Curatus poterit eum comburere, vel certe ita lacerare, vt nulli sit vsui, & ita communiter practicatur.

66. Porro hoc agat priuatè, & in præsentia domini libri, vt reddat tutum Curatum vere perdere librum, non pro se hoc titulo, quod sit malus retinere.

67. QVÆST. *An Curatus peccet, si cum accedit habens librum prohibitum, vel breue superstitiosum ostendendum, antequam cum accipiat, dicat si est res prohibita non reddam vt dominus rei, vel libri ex talibus verbis non det rem illam, aut librum, & ita Curatus euadet molestiam, quam timet dicta accipiendo, & non reddendo?*

RESP. Non facere, & nolle facere reduci ad

R. 4

idem

idem genus; & sicut peccaret si male redderet, sic peccat si arte ista euadit ne accipiat. Porro peccatum erit maius minusve, secundum rationem periculi causandi ab illa non acceptione.

68. QVÆST. *Quid agat Curatus cum ostendantur illi breuia, vel res superstitiosa?*

RESP. Eodem modo quo dictum est num. 53. & seq.

69. QVÆST. *An Curatus qui in aliena domo videt rem superstitiosam, vel librum malum, possit eum furari ut destruat; cum non sit probabile posse aliter è manibus domini eripi?*

RESP. Et non credo teneri ad hoc, cum zelum comitari debeant scientia, & discretio; posset enim excitare rixas, & magnos rumores in domo illa.

70. QVÆST. *An Curatus in festo det licentiam faciendi comœdias, circulatoribus, & similibus suas artes exercendi?*

RESP. In ciuitatibus eum non dare, quia hæc cura ad Episcopum spectat, in oppidis vero, & castellis absente Episcopo, & eius Vicario siue generali, siue foraneo, obseruet Constitutiones sui Episcopi. Vide Azor. Instit. 2. lib. 1. c. 28. quest. tertio.

71. QVÆST. *An Curatus ruralis, ubi omnes sui viuunt gregatim intra oppidum, possit prohibere, si quis in agro, intra limites sue Paroshia, sed loco dissito velit fabricare domum ad eam inhabitandam, ex quo fiet Curatum multum laboraturum ad Sacramenta illi afferenda?*

RESP. Si nulla constitutione municipalis loci isti prohibentur, nec Curatum posse prohibere

si ve

si verò verantur, posse tali constitutione immunitatem suam quærere.

72. * *QVÆST.* *Quid agendum si in loco fuerint, vel aliunde soleant aduentare, ut sæpe videre in oppidis diuini, & qui maleficia remedio non Ecclesia, sed ignoro dissolunt?*

RESP. Consultendum Episcopum, & Inquisitorem, & iussa exequere. Si vrgentia casus hoc non patiat, & clare constat de malitia actus, vt ere auxilio brachio secularis, & incarceratos denuncia Episcopo, & Inquisitori tanquam specialiter delegato à Sede Apostolica super hæc res sim.

73. * *Scias etiam diligentiam in magistratu seculari in eijciendis, vel non admittendis Ægyptijs, vulgariter dicantur Zingari, futuram proficuum: abundant enim multis superstitionibus, & eas docent.*

74. * *QVÆST.* *Si veniat aliquis, qui habeat literas Papa, Legati, vel alterius inferioris, & velit commendari populo, quomodo agendum?*

RESP. Dictum esse supra.

Non commendandos nisi Episcopo, vel Vicario per subscriptionem annuente.

Istius generis sunt literæ pro redimendis captiuis, pro Indæis baptizatis, pro hæreticis conuersis, & similibus.

Et si facienda sit aliqua collecta insolita, puta pro maritanda meretrice, quæ afferat si adiuuetur, pijs elemosynis, se posse nubere, Curatus difficilis sit in credendo, & non deueniat ad hoc, nisi re bene expensa.

Et si tuto agere velit, non aggrediatur rem nisi

R. 5

nisi

nisi Episcopo consulto; & si illi visum fuerit g-
liter posse agere, non det, quæ fuerint collecta,
nisi postquam verè contraxerit: Vidi enim in
hoc fraudes.

75. QVÆST. *Quid agat Curatus si populus
impetret à Papa, ut aliquoties sit, absolutionem
generalem ab omnibus excommunicationibus igno-
tis, quas forte aliqui de populo incurrerunt, ut eo-
rum territorium fecundetur, per quas credunt
sterilitatem contraxisse, quomodo tunc ista abso-
lutio danda?*

RESP. Si in Breui Papæ præscribatur forma,
illam obseruandam: si non præscribatur, ut vi-
di, cum in nullo Rituali, vel Sacerdotali, (quod
viderim) præscribatur, obserua prius iussa à
Sanctissimo, quæ communiter sunt ieiunia, vel
Processiones, siue supplicationes publicæ, & il-
lis absolutis, super populum adstantem, factæ
confessione generali, absolutionem da super om-
nes, & quascumque excommunicationes, si
& in quantum sint eis innotati, virtute diplo-
matis Sanctissimi concessi, in nomine Patris, &
Filij, & Spiritus sancti. Amen. Forma posset,
virtute facultatis concessæ à Sanctissimo D. N.
Papa N. absoluo vos omnes ab omnibus excom-
municationibus, si & in quantum eas incurristis,
in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. A-
men.

76. QVÆST. *An Curatus ruralis teneatur
tueri ius Episcopi. Verbi gratia: videt aliqua fie-
ri, cuius cognitio est fori Ecclesiastici, an Cura-
tus tunc teneatur monere Episcopum, & ius illius
tueri?*

RESP.

RESP. Si admonuerit Episcopum bene acturum, non tamen credo teneri ad hoc: ratio est, quia Curatus deputatur pro Cura animarum, non pro defendendo iure Episcopi; Si tamen crimen sit in exitium populi: credo teneri saltem ex charitate impedire tale damnum, & sub mortali; sicuti etiam si est in damnum tertij, dummodo speretur profectus, & esset ratio maioris scandali. Quæ vero crimina sint fori Ecclesiastici. Vide Az. Inst. 2. p. lib. 3. c. 53. q. 1. & 2. & sunt omnia illa, quorum prohibitio ortum habet ex iure canonico solo, vel simul cum iure diuino, vel naturali, sed absque civili: talia sunt, hæresis, simonia, usura, matrimonium contractum in gradu prohibito, vel contra aliud præceptum Canonicum, violatio voti, violatio singulorum præceptorum Ecclesiæ, sacrilegium in Sacramentis commissum, violatio alicuius censuræ Ecclesiasticæ. Crimina verò mixti fori sunt: Adulterium, sacrilegium, sortilegium, blasphemia, violatio castitatis virginum Deo Sacrarum. Concubinatum aliqui faciunt mixti fori, alij solius fori Ecclesiastici. Azor. ibi.

77. QVÆST. Quid de isto casu: Quidam Curatus oppidi videt suos manifestè per publicum consilium decretare rem intrinsece malam, puta vendere frumentum ultra pretium currens, aut aliud simile, an teneatur hoc impedire?

RESP. Prouisionem huius rei pertinet ad Episcopum ex Azor. ibi quæst. 2. ideo Curatus ita agat, si datur recursus ad Episcopum recurrat, & iussa exequatur: si non datur recursus, & speretur emendatio, nitatur pro viribus contra

R. C.

dictum

dictum consilium, agat tamen blandè & suauiter: si non speratur profectus non teneretur, quia frustra ageret. In dubio tamen de profectu, si contra niteretur non malè ageret. Notet tamen Curatus oppidi siue oriundus, siue sit aduenas, nō misceat se publicis populi negotijs, nisi charitate, vel necessitate cogente; nam nec decet, & ista odium pariunt.

78. Caueat Curatus, ne prætextu pietatis ab improbo in lenocinium nolens trahatur. Verbi gratia: Mulier improba alienum amans, ut ad peccandum ei commodum præbeat, adit Curatum dicens: Domine talis (expressio nomine) nō sinit me viuere, dum enim maritus meus noctu surgit ad opera, & officinam adit: clausa domo, & clauē sub porra demissa, venit, & aperto ostio mihi tum intentauit, sed minis coegi eum re infecta discedere, quæso agas ne in posterum sit mihi molestus, alio qui super caput eius malitia illius descendet. Hæc omnia autem dicit, ut per Curatum notificetur illi, qua hora, & quomodo possit ad eam ingredi. Vidi contingentiam facti non semel. Caueat diligenter Curatus libens promittat opem, sed non præstet, nisi factus fuerit certior virum verè insequi talem mulierem, & nec tunc fraterne corrigat nisi cum speratur profectus. Prudentia tamen præbebit alia subsidia, destruendi proteruiam talis malæ feminæ.

79. QVÆST. Quomodo se gerat Curatus, qui habitauerit inter hæreticos pro illorum conuersione, & pro defensione bonorum, ne hæresi inficiantur?

RESP.

RESP. Et primo, pro defensione videtur, inter multa, quæ possunt fieri, agendum ita: Excubare, ne virus altius serpat. Hoc autem promouet hæreticorum apostasiam, perulantiam, arrogantiam, & cætera vitia inculcare: sic item hæresum contradictionem, absurditatem, fraudes, grauitatem, & sexcenta monstra inde enata, & damnata, quæ cum ista colluue inundarunt in Principum publicum & priuatum exitium, exactè explicare.

Fiet enim inde, vt boni reddantur beneuoli, & non tam facilè opinione sua moueantur. Caueere etiam poterit Curatus, vt auxilio brachij secularis, ne augeantur hæretici aliquo priuilegio aut commodo, sed sint statu illorum pristino contenti; & si fieri potest, magis adstringantur. Et si magistratus, vel Princeps secularis sint hæretici, non prætendat titulum religionis; sed interesse temporaneum, quod prudentia docebit, ne peritio sit suspecta, & prouisio cedat vacuo effectu.

Pro conuersione verò illorum videtur dicendum, conuersionem hominis esse opus Dei, tamen non desperandum: vt autem dicamus, quibus medijs homines medio hoc Deus disponat, sciendum duplici via nos posse procedere.

Prima est disputatiua, & de hac utilissimè scripsit Bellarminus Cardinalis suas Controuersias, & Stapletonus libros suos de principijs fidei, & de doctrina iustificationis controuersia. Sed ista via quærit hominem, qui secretiora Theologiæ penetrauerit, & talem non facilè videas in villa aut oppido clausum; maxime cum inter

R. 7

hære-

hæreticos reditus ecclesiastici, utpote intercepti, non sint tales, quod animum inescare possint. Altera via est plana, & efficacior non solum pro tuenda plebe nondum hæresi infecta, sed etiam pro lucrando ministris hæreticis subversoribus, & quæ possit præstari à Sacerdote, etiam tenuis literaturæ, & cuius facile possit haberi copia, & hæc est charitas ardens, nullas fouendo animo cogitationes, quæ contemptu dignos hæreticos suadeant. Præterea conando reddere eos beneuolos, ut recte de ipso Curato sentiant, & intra se iudicent, hoc autem paratur comitate, & affabilitate, & non conuertendo, aut disceptando, sed solum sermonem constituendo de illis, in quibus nobiscum conueniunt. Ad hæc Curatus videat quibus vitijs, tum ipsi ministri, tum alij hæretici teneantur, & totus incumbat ex eorum cordibus radicitus euellere illa, & ipsis auulsis videbit, omnem hæresim prostratam. Adde quod cum hæretici ut plurimum errent non admittentes præcepta Ecclesiæ, eo quod obligent sub mortali. Curatus contra nitatur & hortetur, ut eruat eos à pusillanimitate spiritus, & animet ad concipiendos spiritus, quibus in Domini virtute ostendet posse non solum fieri iussa, sed multo maiora, facilitate mira. Hæc omnia ex Epistola Iacobi Fabri desumpta sunt, ex Bibliotheca Selecta Antonij Posseuini lib. 7. cap. 3. His posset forte addi: Si in loco fuerit hæresiarcha, seu minister hæreticus, alliciendus est ad ouile, etiam spe commodi temporanei, si forte tali oblectamento attrahatur: Ideo Curatus pro viribus cum Episcopo

curabit, etiam ex redditibus Ecclesiasticis, ve-
pensionibus aut alijs donis hunc lucrari. Sic Gre-
gorius XIII. & Clemens VIII. multos lucrati
sunt. Et si minister fuerit apostata ab aliqua reli-
gione, pariter curabit ei parochus redditum ad
monasterium, & immunitatem ope Episcopi:
multi enim misere alias pereunt, cum magna a-
liorum ruina, quibus si hac via prouideretur for-
tasse ipsi, & reliqui salui forent. Super omnia
vero talis Curatus excellenti exemplo omnium
virtutum eluceat, quia mire proficiet. Liber fer-
re exemplum istius generis. Circa annum Do-
mini 1575. Hieronymus de Ruere, tunc Archie-
piscopus Taurinensis in subalpinis, postea vero
Cardinalis delegauit in Vallem Perosæ sitam in
subalpinis prope Pinarolum totam hæreticam,
Sacerdotem iuuenem ex Seminario suo Archi-
episcopali. Is cum socio vallem ingressus per-
uenit ad quandam villam, vbi persistens, & inci-
piens suæ delegationis officio fungi, mira sunt,
quæ passus sit ab hæreticis loci, tamen patientia,
& vitæ innocentia, breui multum profecit, ita
ut esset admirationi. Quid maius, aggressionis
operis, tam desperati, an progressus eiusdem in-
opinati?

80. *QVÆST. An Curatus de præcepto sub
mortali teneatur curare, ut continuo lampas ar-
deat ante tabernaculum S. Sacramenti?*

RESP. Obseruandas constitutiones Episco-
pi. Dico præterea lampadem ardentem esse sym-
bolum fidei, quo protestatur in tabernaculo exis-
tere verum corpus Christi & ad hunc actum fidem
eliciendum omni tempore nemo tenetur. v. Az.

2. l. lib. 8. c. 7. q. 7. quod cum non sit in casu nostro, non credo mortale Curato, si non habuerit continuè ardentem lampadem ante sanctissimum Sacramentum. Poterit tamen mortaliter peccare, si oleum sit alterius personæ, & Curatum furetur, quod erit Sacrilegium grauius, leuiusve secundum quantitatem materiæ. Sed nec credo excusandum à mortali Curatum, qui in hoc notabiliter deficeret: esset enim dare non leue scandalum.

81. QVÆST. *Quid aget Curatus in administratione Sacramentorum, & in admittendo ad diuina, si fortè in sua Cura habuerit hæreticos, vel publicos excommunicatos, aut aliter censuratos?*

RESP. Ista practicanda iuxta constitutionem Concil. Constant. qua solum prohibetur communicatio in diuinis cum publicis excommunicatis, per denunciationem, & publicis clericorum percussoribus. Quidam negant hanc constit. eo quòd de ea in dicto Concil. non constat: sed solum per relationem aliquorum Doctorum. Ita refert S. Ant. 3. p. tit. 23. cap. 13. & volunt standum constitutioni Concil. Basiliens. qua prohibetur participatio cum omni excommunicato ita publico, quòd nulla tergiversatione valeat celari. At standum constit. Concil. Constant. eo quòd ab vniuersali Ecclesia admittatur. Suarez To. 5. disp. 9. de excom. maiori sect. 2. à n. 1. vsque ad 6.

82. QVÆST. *An casu quo Curatus non possit cum istis participare excusetur metu?*

RESP. Excusari, si metus sit mortis, vel grauis dam-

damni, seu scandali, dummodo non cogatur participare in contemptum clauium, quia tunc nullatenus excusaretur. Cum autem audis scandalum exculare, intellige de scandalo resultante ex peccato mortali; puta graui murmuratione, vel iudicio temerario, sola autem admiratio non excusabit, nisi afferat grauem infamiam, quod vt plurimum euenit. Suarez de censuris disp. 2. sect. 3. n. 19.

83. QVÆST. Quid ager Curatus, si in sua Ecclesia concionator fortè doceat hæretica vel scandalosa, an in factò impediatur, vel sinat orationem seu concionem absoluerè? Quid item ager, si ipse Curatus, dum concionatur ad populum, aliquis temerarius contradicat ipsi publicè?

RESP. In primo casu de concionatore, sinat concionem perficere, deinde Episcopo admonito iussa exequatur; & hoc in his, quæ non sunt contra fidem, quia aliàs causaret magnum scandalum, quod non licet. Si verò concionator iste docuerit hæretica, vel valde scandalosa, idem omnino agat, vt est dictum, & si ibi sit edictum S. Officij, eidem pareat denunciando Episcopo vel inquisitione.

Si determinatio Episcopi sit aduentura, antequam concionator iste iterum concionem habeat, vel non sit periculum ante aduentum placiti Episcopi de nouo hæretica vel scandalosa illa prædicaturum: Si autem probabile est periculum, ea repetiturum, concionem prohibeat vsque ad determinationem Episcopi.

Et si videtur concionator non acquieturus, curet eum poni sub firma, sed decente custodia,

stodia, Episcopo celeriter de omnibus admonito.

In casu autem de illo sibi contradicente publice, ego ita agerem, tunc silerem, & quasi commotionem illam sedendo blande dicerem, pura poterimus de hoc alia vice commodius loqui, deinde haberem me cum isto iuxta proportionem, ut dixi de concionatore. In istis tamen casibus aduertat Curatus, non deferret rem ad Episcopum, nec aliter prouideat, nisi postquam de tota re controuersa testes examinarit, vel eorum dictum per priuatam scripturam testium exceperit: & tunc testes, vel scripturam ad Episcopum transmittat, & prouisionem quaerat, vel, si sit acceleranda prouisio, prouideat, & non antea.

A. VICTORELLI

AD CAPVT XII. NOTÆ.

Proponere minus malum, ut maius videretur, fas esse censebis; dum in illud consensus proponentis non feratur: at suadere, vel dare consilium, ut fiat, nequaquam; quia hoc, sine consensu in malum, accidere, posse non videtur, nonnulla huc spectantia notavi olim, ad cap. 37. libro 5. Instr. Cardin. Tol. quo in loco factum Loth Sodomitis filias offerentis, allatis Doctorum sententijs, considerandum proposui.

De hac re Mol. d. 335. de Iust. Perer. d. 1. int. 39. Genes.

21. Si vero, &c. Curatus non angatur, &c. vide, *se liber*, Ioan. Med. de pœn. tract. 4. quest. 9. de leiu. Azor. tom. 1. Instit. Mor. lib. 7 c. 18. qu. 3. & Notas nostras ad cap. 4. lib. 6. Instr. Sac. Card. Toler.

25. Parochus, cum ordinariam in suos, pro foro conscientiae, iurisdictionem habeat, permittere potest; ut alius Sacerdos, ad confessiones audiendas in eadē diœcesi approbatus, suorum confessiones excipiat: imo, ut alterius diœcesis parochus id faciat. Episcopi nonnulli Sacerdotibus quibusdam, nō parochis, facultatem interdum faciunt; ut homines quibuscumque suae iurisdictionis parochis subiectos sacro ritu audire, & absolvere possint. Hi confessarij parochorum facultate non egent. De licentia alieno confitendi Ioan. Med. q. 31. de confessione. Sot. 4. d. 18. q. 4. Suarez tom. 4.

Sed vide, ne te vetuisti, (aut fere,) Scriptoris (in his Io. Med. q. 34. de Cōfessione) dicta fallant, eum legis, parochianum veniam à suo parochō affectum, ut alieno Sacerdoti crimina, in sacro Pœnitentiæ foro explicet, posse ad simplicem Sacerdotem confugere: nam post Concil. Trident. sess. 23. cap. 15. necesse est, ut is Ordinarij approbatione confessionibus excipiendis expositus sit.

Vicecurati licentiam sufficere, ait Ioan. Med. quest. 32. l. c. si ei parochus concessit: ut id (quoad Sacramentorum administrationem) efficiat quod ipse efficere: at Sot. 4. dist. 18. qu. 4. art. 3. col. 8. hoc sentit, si subdelegandi facultas ei à parochō facta sit.

26. Teneri, &c.] Quid si Parochus, probabili coniectura ductus, hominem à dæmone, in eius & aliorum hominum bonum Dei voluntate vexari existimet?

Exorcista Thyraei librum, egregium sane de oblectis à dæmone, cum fructu & oblectatione, decies repetita lectione, inspiciet.

Qui dæmonibus ab humanis corporibus pellendis operam nauat, videant sedulò, ne hac arte pecuniam quærant, aut quærere videantur, pro diuina gloria laborent, abstineant à muneribus, mercedem à Deo expectent. Subsannant & decipiunt prauis dæmones auaros homines, in magnasque impellunt angustias; recentia non deessent exempla.

27. Vir magnus Xauerius, pecuniam, neque restitutionis, neque eleemosynæ titulo pauperibus distribuendam, accipi volebat à Confessorijs. Turf. lib. 6. c. 17. *Vita Xaueriana*. Quod iterum, dedita opera, moneo.

40. Inimico, qui te læsit, pacem suppliciter oranti, tabellionis manu scriptam, concedere non teneris. Sic Comitulus lib. 4. q. 32. tom. 1. *Resp. mor.*

41. In sua ignorantia, &c.] Si culpa careat. De re simili actum est supra ad cap. de matr. in Appendice.

43. Parochum matrimoniorum librum non habentem peccare mortiferè, à Sanchez quoque traditum est, lib. 3. D. 15. num. 22. Ex verbis Concil. Trident. hoc non colligitur: nam non sunt præceptiua; sed colligitur ex fine, quæ Concilium præ oculis habuit: is est, ut litte

evitentur, & de celebrato matrimonio Ecclesiæ constet.

52. Ementitas ecstases, &c. Repertæ sunt mulieres, quæ, malo dæmone fallente, se Christi Domini vulneribus (hoc munere cumulus S. Franciscus, & D. Catharina Senensis) decoratas dicebant: mirum est, quod, ex P. Ioseph Acosta significauimus, ad c. 7. n. 80 Firmilianusep. 75 ad D. Cypr. narrat, mulierem quandam dæmonis astu solitam & statim experiri res, quæ miræ videbantur, efficere: his illa artibus multos decepit.

Quædam mulier, (apud Seraphinum Firmianum. cap. 4. de spirituum discretionem,) eodem dæmone decipiente, sanguine sudabat. Lucilla Carthaginensis dæmonis secuta fraudes schismati Africano initium fecit. Optat. Mileuit. lib. 2 de Schis. Donatist. cont. Parmen.

Quomodo Confessarius se gerere debeat cum sceminiis visiones referentibus, docet Rodriguez p. 1. Summa cap. 9. Libenter leges, quæ monebat spirituales suas filias B. Catharina Bononiensis, cap. 29. lib. 2. Vita S. Clara, F. Valerij Veneti Capuccini, & quæ scribit Martin. Delrio Magic. Disquisit. lib. 4. cap. 1. q. 3. de diuina agens reuelatione.

C A P V T XIII.

DE MORIBVNDIS.

S Y M M A R I V M.

1. An teneatur Curatus quarere infirmos pro Sacrament.

2. An